

5. Симонова И. Ф. Педагогика имиджа : монография / И. Ф. Симонова – СПб. : Ультра Принт, 2012. –304 с.
6. Шепель В. М. Имиджелогия: секреты личного обаяния / В. М. Шепель. – М. : Линка-Пресс, 1997. – 332 с.

Одержано 18.02.2016

Имидж можно рассматривать как символически выраженный итог процесса общего развития человека (физического, психического) и развития личности. Чаще всего имидж рассматривают как сумму признаков, качеств и свойств, которые при помощи внешних проявлений выражают внутреннее содержание личности. Самопрезентация – это умение эффективно и выгодно подавать себя в разных ситуациях, индивидуальный стиль общения, неповторимый образ, который не только нравится самому себе, но и привлекательный для окружающих. Все это говорит про связь формирования имиджа и самопрезентации в процесс общего развития и саморазвития человека.

Ключевые слова: имидж, самопрезентация, развитие личности, психологические механизмы.

The image can be seen as a symbolic expression of the result of the general process of human development (physical, psychological) and personal development. Most often the image is considered as the sum of signs, qualities and properties, which with the help of external manifestations express the inner meaning of the individual. Self-presentation is the ability to effectively and advantageously present themselves in different situations, the individual communication style, a unique image that will not only enjoy yourself, but also attractive to others. All it says about the relationship of image formation and the self in the process of overall development and self-development of man.

Keywords: image, self-presentation, personality development, psychological mechanisms.

УДК 159.923.2

Уляна Богданівна МИХАЙЛИШИН,

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології

Ужгородського національного університету

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ СИТУАЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У статті розкрито вплив ситуації глобалізації на становлення та розвиток цінностей особистості. Зазначено, що у зв'язку з процесами глобалізації, значно актуалізувалося вивчення таких соціально-психологічних понять як «моральність», «духовність», «совість», «довіра», «толерантність», «задрісність» та ін. Вказано на індивідуально-психологічні видозміни, як наслідок аномії, а саме: понижена самооцінка особистості, почуття безпорадності, втрата життєвих цілей, загострення тривожності, соціальної апатії.

Ключові слова: глобалізація, цінності, аномія, інтернаціоналізація, моральність, духовність, соціальна група.

Однією із особливостей сучасного світу є проблема глобалізації як процесу взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозалежності практично у всіх сферах людської діяльності та життя постіндустріального суспільства.

Теоретичний аналіз цінностей в контексті означеної теми показує, що явище глобалізації розглядається вченими в рамках багатьох наук і як результат вони виокремлюють базові підходи до його вивчення.

Глобалізація в психологічній науці, як зауважує відомий російський соціальний психолог П. Шихірьов, проявляється в двох тенденціях: з одного боку, в інтернаціоналізації, поширенні загальних стандартів дослідження; з іншого – тенденції виходу досліджень за рамки особистості або міжособистісних відносин на більш високий рівень: суспільства, цивілізації [5, с. 355]. З погляду на нашу проблему мова йде про те, наприклад, що закономірності поведінки виявлені в одній країні або соціальній групі, не релевантні соціокультурному контексту та нормам в іншій.

Безперечно, значного впливу в ситуації глобалізації зазнали суспільні, а, відповідно, і групові норми як прообраз суспільних норм. У зв'язку з процесами глобалізації, значно актуалізувалося вивчення таких соціально-психологічних понять як «моральність», «духовність», «совість», «довіра», «толерантність», «заздрість» та ін. Як зазначає Л. Орбан-Лембрик, йдеться про посилення уваги не просто до морального досвіду, моральних почуттів, моральних уявлень, а про якісно новий поворот у розумінні сутності людини як істоти духовної [1; 2]. Отже, духовність виступає як системоутворююча якість соціальної взаємодії, що спричинить формування нових моделей людини, суспільства та їх взаємодії. На нашу думку, саме за моральними нормами в ситуації глобалізації та трансформаційних змін залишається право пріоритетності та першості, що дозволить людині адекватно та гідно взаємодіяти в системі «індивід – група – суспільство».

У свою чергу, в ситуації глобалізації загострюється проблема соціальної аномії, яка характеризується станом безпорядку, дезорганізацією духовних і моральних норм, як на мікро- так і на макрорівнях, зникненням чітких норм і правил поведінки, руйнуванням ієрархії цінностей, втратою значущості соціальних норм та приписів. Крім того спостерігаються індивідуально-психологічні видозміни, як наслідок аномії, а саме: понижена самооцінка особистості, почуття безпорадності, втрата життєвих цілей, загострення тривожності, соціальної апатії, неврозів, втрата особистістю соціальних зв'язків і відчуження від суспільства, внаслідок чого людина опиняється в стані невизначеності, незрозумілості, туманності, розгубленості.

Заслуговує на увагу робота П. Сорокіна, де говориться про кризу переходу від одного типу культури, що домінує, до іншого, яка супроводжується поляризацією двох тенденцій, одна із яких полягає у домінуванні чуттєвого типу, а інша – у його заміні типом інтегральним. В результаті, спостерігаються дві крайнощі: з одного боку – моральність, дотримання принципів християнської моралі, а з іншого – повна аморальність, злочинність, деморалізація. Згадаємо, що П. Сорокін вказує на те, що вся історія людства за документований період є нічим іншим як чергуванням трьох типів культур: чуттєвої (матеріальної), ідеаціональної (духовної) та інтегральної, яка поєднує елементи перших двох. На думку автора, сучасність зазнає кризи чуттєвої культури, яка домінувала протягом останніх п'яти, шести віків. Три головні тенденції нашого часу, які виокремлені вченим: переміщення творчого лідерства людства із Європи і Європейського Заходу в більш обширний регіон Тихого океану і Атлантики, особливо в Америку, Азію, Африку; продовження дезінтеграції чуттєвого типу людини, культури, суспільства і системи цінностей, яка домінувала до цього часу; виникнення і поступовий ріст перших компонентів нового соціокультурного порядку, його системи цінностей і типу особистості [5, с. 357].

На утвердженні духовних цінностей громадянського суспільства і релігійну соціалізацію особистості, наголошує М. Пірен [3; 4]. Зокрема, вчена говорить про те, що релігійна соціалізація може виступити як один із чинників утвердження духовних цінностей громадянського суспільства і самоусвідомлення. Це один із способів, який допоможе повернути «совість» власне собі й стабілізувати політико-владною елітою «совість нації» в Україні, що є важливим завданням вчених, політиків, духовенства, громадян.

Одним із шляхів виходу людства з глобальної кризи і умовою формування суспільства сталого розвитку, на думку В. Горлинського, є розв'язання актуальної практичної проблеми, що полягає в зміні свідомості суспільства, переорієнтації його з утилітарних, споживацьких орієнтацій на вищі ціннісні основи, актуалізації екологічних імперативів і повернення до духовних витоків. Вище згадане зайвий раз підкреслює важливу роль духовних цінностей у формуванні суспільства сталого людського розвитку, в умовах кардинальної зміни ціннісних орієнтацій в українському соціумі та загострення глобальних небезпек. Чинником, який підкреслює значущість цього питання і зумовлює соціальну потребу в його розв'язанні є розрив, що характеризується, з одного боку, важливою роллю, яку відіграють духовні цінності в усталеності людського розвитку, з іншого, – реальним станом духовності українського суспільства. На думку автора, саме в духовній сфері відбувається формування ціннісних основ суспільства, нації, цивілізації; здійснюється вироблення духовних благ і задоволення духовних потреб етносу та людства; формується духовний потенціал суспільства сталого розвитку, культура безпеки, як відповідь на виклики глобалізації та реалізація потреби виховання та самозбереження людського роду. Але підґрунтям функціонування духовної сфери є вищі цінності як духовні основи існування людства, що забезпечують духовну сталість і суцільність людини, моральне здоров'я суспільства, його духовний імунітет і добру волю.

Список використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Перспективні напрями розвитку соціальної психології в контексті реальних потреб суспільства / Л. Е. Орбан-Лембрик // Соціальна психологія. – 2003. – № 1. – С. 5–26.
2. Орбан Л. Э. Акмеологическая концепция нравственного становления личности : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.13 / Орбан Лидия Эрнестовна. – М., 1992. – 61 с.
3. Пірен М. Релігійна соціалізація особистості як чинник утвердження духовних цінностей громадянського суспільства / М. Пірен // Соціальна психологія. – 2005. – № 6 (14). – С. 31–41.
4. Пірен М. Основи етнопсихології : підручник / М. Пірен ; Київ. військ. гуманіт. ін-т ; Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – Вид. 2-ге, допов. – Київ : [б.в.], 1998. – 436 с.
5. Ядов В. А. О диспозиционной регуляции социального поведения личности / В. А. Ядов // Методологические проблемы социальной психологии. – М. : Наука, 1975. – С. 89–105.

Одержано 23.02.2016

В статтє раскрыто влияние ситуации глобализации на становление и развитие ценностей личности. Отмечено, что в связи с процессами глобализации, значительно актуализировалось изучение таких социально-психологических понятий как «нравственность», «духовность», «совесть», «доверие», «толерантность», «зависть» и др. Указано на индивидуально-психологические видоизменения, как следствие аномии, а именно: пониженная самооценка личности, чувство беспомощности, потеря жизненных целей, обострение тревожности, социальной апатии.

Ключевые слова: глобализация, ценности, аномия, интернационализация, нравственность, духовность, социальная группа.

The article is devoted to impact of globalization on evolution and development of individual's values. The author argues that the processes of globalization made topical the study of socio-psychological notions such as «morality», «spirituality», «conscience», «trust», «tolerance», «envy» etc. There were highlighted individual psychological changes as the result of anomie, in particular: low self-esteem, helplessness, loss of life goals, high anxiety, and social apathy.

Keywords: globalization, values, anomie, internationalization, morality, spirituality, social group.